

Vydává federální ministerstvo financí ve spolupráci se Státní bankou československou ve vydavatelství **Economia, a. s. Praha**

© federální ministerstvo financí

Adresa redakce: Vinohradská 49,
120 74 Praha 2

Telefon: 253 018 nebo 2110, linka 361

Vedoucí redaktor: Ing. Ivan Kočárník, CSc.

Publishers: **Federal Ministry of Finance in Cooperation with Czechoslovak State Bank in Publishing House Economia, Prague**

© Federal Ministry of Finance

Editor's Office: Vinohradská 49,
120 74 Prague 2, CSFR

Editor in Chief: Ivan Kočárník

OBSAH

Josef BUDÍK: Sekundární trh cenných papírů 201

Martin MANDEL: Devalvace devizového kursu a inflace 206

Kateřina ŠANTRŮČKOVÁ: Příjmy, výdaje a úspory obyvatelstva v roce 1991 215

Zdeněk VESELÝ: Specifika tvorby zisku státních podniků v závěru roku 1991 222

František DUCHEČEK: Některé otázky řízení oběžného majetku podniků v tržní ekonomice 226

Jozef OLŠOVSKÝ: K problematice stimulování podnikatelských aktivit 241

Finance a úvěr v zahraničí

Jiří BŮHM: Měnová politika Japonské centrální banky 245

Anna SZULÉNYIOVÁ: Finanční podpory na prevenci a kontrolu znečišťování životního prostředí v krajinách OECD 249

Informace pro čtenáře 256

Uprostřed čísla:

Frederic S. MISHKIN: **Ekonomie peněz, bankovníctví a finančních trhů** (na pokračování — 21. část) ss. O-637 — S(A → Č)-644

Všechny bibliografické údaje včetně údajů o autorských právech jsou uvedeny u prvního pokračování v č. 1/91 tohoto časopisu.

Publikováno po dohodě s College, sekci vyd. HarperCollins Publishers.

CONTENTS

Josef BUDÍK: Secondary Security Market 201

Martin MANDEL: Exchange Rate Devaluation and Inflation 206

Kateřina ŠANTRŮČKOVÁ: Receipts, Outlays and Savings of Households in 1991 215

Zdeněk VESELÝ: Peculiarities of Profit Performance of State Enterprises in Late 1991 222

František DUCHEČEK: Some Questions of Managing Firm's Current Assets in a Market Economy 226

Jozef OLŠOVSKÝ: Toward the Issue of Stimulation of Entrepreneurial Activities 241

Finance and Credit Abroad

Jiří BŮHM: Monetary Policy of Bank of Japan 245

Anna SZULÉNYIOVÁ: Financial Assistance Systems for Pollution Prevention and Control in OECD Countries 249

In the middle of this issue:

Frederic S. MISHKIN: **Economics of Money, Banking, and Financial Markets** (To Be Continued — Part XXI) pp. O-637 — S(A → Č)-644

You can find all bibliographical data including particulars on copyright in part I of this series in No. 1/91 of this journal.

Published by arrangement with College, a division of HarperCollins Publishers.

Redakční rada: ing. Aleš Bulíř, CSc., ing. Belo Bosák, CSc., Ing. Jozef Dančo, CSc., ing. Miroslav Hrnčíř, DrSc., ing. Miroslav Kerouš, ing. Jaroslav Klapal, ing. Ivan Kočárník, CSc., ing. Antonín Kotulán, CSc., ing. Vratislav Kulhánek, ing. Ivan Mikloš, Vladimír Rudlovčák, CSc., ing. Miroslav Purkyně, dr. ing. Dušan Triska, CSc., prof. ing. Miroslav Tuček, CSc., ing. Peter Vajda, CSc., ing. Anton Vavro, CSc., doc. ing. Karol Vlachynský, CSc., ing. Jaromír Zahradník

Finančné podpory na prevenciu a kontrolu znečisťovania životného prostredia v krajinách OECD

Anna SZULÉNYIOVÁ*

Podkladom k tomuto príspevku bola monografia OĽCD [Financial Assistance . . . 1990], ktorá graficky aj prostredníctvom tabuliek detailne uvádza výsledky spracovania hlásení o systémoch finančnej podpory na prevenciu a kontrolu znečisťovania životného prostredia v členských krajinách OECD.

Jedným z hlavných cieľov princípu PPP¹, ktorý bol prijatý v rámci krajín OECD, je predchádzať vzniku nerovnováhy v rámci medzinárodného trhu a investícií. V odporúčaniach Rady OECD o „zavedení princípu PPP“ je uvedené, že „jednotná aplikácia tohoto princípu, prostredníctvom jednotných základov pre politiku životného prostredia členských štátov OECD, by mohla umožniť racionálnejšie využívanie neobnoviteľných prírodných zdrojov a predchádzať vzniku nerovnováhy v rámci medzinárodného trhu a investícií“.

Za účelom prevencie vzniku takejto nerovnováhy to isté odporúčanie Rady OECD stanovuje, že „majú byť vypracované vhodné procedúry, pomocou ktorých by boli všetky systémy poskytovanej podpory hlásené členským štátom OECD prostredníctvom sekretariátu OECD. V prípade potreby si môže ktorýkoľvek členský štát vyžiadať konzultácie o vplyve poskytovaných podpôr na vznik nerovnováhy na medzinárodnom trhu.“

V roku 1975 bola uskutočnená prvá procedúra spracovania hlásení systémov finančnej pomoci a stala sa predmetom prvej správy Rady OECD z roku 1977. Na základe prvých hlásení sa dospelo k predbežnému záveru, že finančná podpora určená na kontrolu znečisťovania nemá nijaký závažný vplyv na medzinárodný trh.

Ďalšie hlásenia boli vyžiadané v rokoch 1978—79 formou odpovedí na detailnejšie dotazníky. Na tejto procedúre sa zúčastnilo štrnásť členských krajín. Výsledky zhodnotenia údajov za obdobie rokov 1973 až 1978 potvrdili záver predchádzajúcej správy, že systémy finančnej podpory by s najväčšou pravdepodobnosťou nemali viesť k badateľným výkyvom na medzinárodnom trhu. Tento záver treba pokladať za platný len z makroekonomického hľadiska, pretože poskyt-

* RNDr. Anna Szulényiová, pracovníčka Ústredného ústavu národohospodárskeho výskumu — pobočka Bratislava

Upravený príspevok redakcia dostala 9. 3. 1992.

¹ Polluter Pays Principle — princíp „kto znečisťuje, nech platí“

nuté údaje mali len globálny charakter a presnejšie údaje z podnikovej sféry neboli k dispozícii. Z týchto údajov bolo možné vidieť, že vo väčšine krajín finančná podpora dosiahla vrchol v priebehu rokov 1975 až 1977.

V poradí tretie hlásenia boli uskutočnené v priebehu rokov 1981–82. Na tejto procedúre sa zúčastnilo len desať krajín, pričom dve z nich uviedli, že na kontrolu znečisťovania neposkytli vôbec žiadnu finančnú podporu.

Štvrtá skupina hlásení bola založená na dotazníkoch, ktoré odsúhlasila skupina ekonomických expertov a ktoré boli rozoslané členským štátom v roku 1987. Odpovedalo dvanásť krajín, z toho tri uviedli, že na kontrolu znečisťovania neposkytli žiadnu finančnú podporu.

Metódy spracovávanía poskytnutých údajov

V jednotlivých krajinách využívajú rozličné spôsoby poskytovania finančných podpôr, pričom len v malej miere ide o priame finančné subvencie. Vo väčšine prípadov sa využívajú podpory formou pôžičiek so zvýhodnenými úvermi, formou depresívnych odpisov alebo daňových úľav.

V tejto časti príspevku preto uvidíme spôsoby vyčísl'ovania množstva poskytnutých financií prostredníctvom uvedených spôsobov poskytovania podpory.

Pôžičky so zvýhodnenou úrokovou sadzbou

Tieto pôžičky sú garantované pre investície na ochranu životného prostredia a sú poskytované na základe stanovenia priorít podľa stupňa dôležitosti. Aby bolo možné vyjadriť takto poskytnuté financie, predpokladá sa, že investície by boli vynaložené aj v prípade neposkytnutia pôžičky so zvýhodnenou úrokovou sadzbou. Takto môžeme poskytnutú podporu zistiť porovnávaním ročných splátok pôžičiek so zvýhodneným úrokom s ročnými splátkami pôžičiek s trhovou úrokovou sadzbou. Nižšia úroková sadzba pri zvýhodnených pôžičkách umožňuje nižšie ročné splátky v porovnaní s pôžičkami s trhovou úrokovou sadzbou. Ročný prospech priemyselnej sféry z takejto formy podpory potom predstavuje rozdiel medzi týmito splátkami. Jednotlivé ročné hodnoty takto „ušetrených“ financií sa potom vypočítavajú pre každý rok obdobia, na ktoré bola pôžička poskytnutá, a takto získané hodnoty sa započítavajú do celkových súm vyjadrujúcich poskytovanú podporu ako množstvo poskytnutých financií:

$$X_s = \frac{P}{\sum_{j=1}^n \frac{1}{(1+r_s)^j}} \quad X_m = \frac{P}{\sum_{j=1}^n \frac{1}{(1+r_m)^j}}$$

kde P — výdavky financované z pôžičky,

n — doba splatnosti pôžičky,

r_s — zvýhodnená úroková sadzba,

r_m — trhová úroková sadzba,

X_s — ročné splátky pri zvýhodnenej úrokovej sadzbe,

X_m — ročné splátky pri trhovej úrokovej sadzbe.

Finančné vyjadrenie podpory poskytnutej prostredníctvom pôžičiek so zvýhodnenou úrokovou sadzbou sa vypočíta pomocou vzťahu:

$$NPV = (X_m - X_s) \cdot \sum_{j=1}^n \frac{1}{(1+r_m)^j}$$

kde NPV — hotovostné vyjadrenie poskytnutej podpory.

Pri degresívnom odpisovaní sa zvyšuje objem finančných zdrojov na financovanie investícií, vytvárajú sa podmienky pre zavádzanie novej techniky a dochádza k zmene daňových povinností. Zmeny daňových povinností, ktoré vznikajú pri rýchlejšom odpisovaní, sa vypočítavajú pre každý rok zvlášť. Zvyčajne dochádza k ušetreniu na daniach počas prvých rokov životnosti zariadenia, ale postupne sa toto zvýhodnenie znižuje. Hodnota finančnej podpory poskytnutej prostredníctvom degresívneho odpisovania sa potom na začiatku obdobia vypočíta podľa vzťahu:

$$NPV = P \cdot t \cdot \sum_{j=1}^n [(DA_i - DN_i)/(1 + r)^j]$$

pričom ročná zmena daňovej povinnosti sa vypočíta podľa vzťahu:

$$AV = P \cdot t \cdot (DA_i - DN_i)$$

kde NPV — hotovostné vyjadrenie poskytnutej podpory,

AV — ročná zmena daňovej povinnosti,

DN_i — bežná odpisová miera v roku i , $i = 1, \dots, N$,

DA_i — degresívna odpisová miera v roku i , $i = 1, \dots, M$; $M \leq N$,

P — celková hodnota zariadení oprávnených na urýchlené odpisovanie,

t — daňová sadzba,

r — trhová úroková sadzba.

Daňové úľavy

Využíva sa viac druhov daňových úľav, ktoré sú kvalifikované ako spôsob podpory investícií do životného prostredia. Jednotlivé spôsoby využívania podpory tohoto typu si potom vyžadujú len malé modifikácie všeobecnej metódy podrobne popísanej v práci [Financial Assistance ... 1990].

Trendy poskytovaných finančných podpôr

Z rozboru výsledkov boli vylúčené krajiny, ktoré v hláseniach uviedli, že u nich neexistuje žiadny systém finančnej podpory, ďalej krajiny, ktoré síce hlásenia zaslali, ale údaje boli neúplné, ako aj krajiny, ktoré na dotazníky neodpovedali vôbec.

Tabuľka č. 1 sumarizuje hodnoty poskytnutej finančnej podpory uvedené v miliónoch US-dolárov pre krajiny OECD za obdobie rokov 1973 až 1987 (vrátane) podľa údajov, ktoré boli uvedené v odovzdaných hláseniach. *Tabuľka č. 2* sumarizuje tieto hodnoty, ale ako percentuálnu časť HDP pre jednotlivé krajiny a pre jednotlivé roky obdobia 1973 až 1986.

Z tabuliek môžeme vidieť, že hodnoty poskytnutej finančnej podpory sa v obidvoch prípadoch (jednak čo sa týka vyjadrenia súm v US-dolároch, ale aj čo sa týka percentuálnej časti HDP) menia dosť významne jednak pri porovnávaní jednotlivých krajín, ale aj v rámci jednej krajiny z roka na rok.

Stručné zhrnutie systémov finančnej podpory v jednotlivých krajinách

Belgicko Údaje za roky 1975 až 1980 predstavujú plánované a nie skutočné hodnoty. Tieto hodnoty predstavujú v prevažnej miere náklady vynakladané na

Tabuľka č. 1 Hodnota finančnej podpory vyjadrená v miliónoch US-dolárov pre jednotlivé štáty za roky 1973—1987

krajina	rok	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Belgicko	xxx	xxx	3,8	81,6	62,8	47,6	51,2	51,3	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
Dánsko	xxx	xxx	2,1	1,1	2,3	7,4	10,3	9,9	3,2	5,4	2,1	2,5	4,3	11,9	20,2	
Fínsko	xxx	1,8	2,8	0,6	1,0	0,7	0,6	2,1	1,8	2,3	3,9	4,1	4,2	4,2	10,1	
Francúzsko	1,7	2,6	5,0	2,1	3,5	2,9	1,9	1,9	1,5	1,2	1,5	1,1	11,8	15,7	xxx	xxx
Nemecko	1,2	1,4	133,4	56,0	43,8	71,9	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
Japonsko	42,0	112,1	147,3	89,8	51,6	26,4	xxx	51,7	57,8	44,8	39,3	22,8	21,2	12,4	xxx	xxx
Holandsko	xxx	2,8	7,1	7,5	8,5	8,9	12,8	31,8	71,6	81,1	87,1	111,1	110,1	183,3	217,6	
Nórsko	xxx	1,0	9,5	44,2	36,8	33,0	24,3	25,5	18,6	30,6	17,1	15,9	16,3	31,1	1,9	
Švédsko	28,9	14,0	5,7	3,0	4,2	0,0	2,8	2,6	0,7	xxx	11,0	10,2	9,8	11,8	16,4	
USA	225,7	246,8	282,6	xxx	xxx	0,9	4,9	5,9	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx

poznámka: xxx Neboli poskytnuté údaje, alebo boli poskytnuté neúplné údaje.

Tabuľka č. 2 Hodnota finančnej podpory vyjadrená ako percentuálna časť HDP pre jednotlivé krajiny za roky 1973—1986

krajina	rok	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Belgicko	xxx	xxx	0,006	0,124	0,079	0,051	0,050	0,044	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
Dánsko	xxx	xxx	0,006	0,002	0,006	0,012	0,016	0,015	0,006	0,010	0,004	0,005	0,007	0,014	
Fínsko	xxx	0,008	0,011	0,002	0,004	0,002	0,002	0,004	0,004	0,005	0,008	0,008	0,008	0,006	
Francúzsko	0,000 7	0,000 7	0,002	0,000 5	0,001	0,001	0,000 3	0,000 3	0,000 3	0,000 2	0,000 3	0,000 2	0,002	0,002	
Nemecko	0,000 4	0,000 4	0,032	0,011	0,010	0,011	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	
Japonsko	0,010	0,024	0,030	0,016	0,007	0,003	xxx	0,005	0,005	0,004	0,003	0,002	0,002	0,000 6	
Holandsko	xxx	0,004	0,009	0,007	0,010	0,006	0,008	0,019	0,051	0,059	0,065	0,089	0,088	0,105	
Nórsko	xxx	0,004	0,034	0,124	0,118	0,081	0,052	0,044	0,032	0,055	0,031	0,029	0,028	0,045	
Švédsko	0,057	0,025	0,008	0,004	0,006	0,000	0,003	0,021	0,001	xxx	0,012	0,011	0,010	0,009	
USA	0,017	0,017	0,019	xxx	xxx	0,000 04	0,000 2	0,000 2	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	

poznámka: xxx Neboli poskytnuté údaje, alebo boli poskytnuté neúplné údaje.

kontrolu znečisťovania vôd prostredníctvom priamych finančných príspevkov. Systém finančnej podpory bol prerušený po roku 1980.

Dánsko Finančné podpory pre rok 1987 a nasledujúce roky boli poskytované prostredníctvom priamych finančných subvencií. Hodnota finančnej podpory dosiahla vrchol koncom 70-tych rokov a potom znovu začínala stúpať až po roku 1983. Prvý vrchol odráža všeobecný záujem o potrebu investícií do životného prostredia v druhej polovici 70-tych rokov a začiatkom 80-tych rokov. Nasledujúci nárast koncom 80-tych rokov odráža záujem o recykláciu odpadových materiálov (hlavne vo výrobe ocele, ďalej u asfaltu, plastov a papiera), ale taktiež záujem o riešenie problémov spätých so znečisťovaním životného prostredia v poľnohospodárstve. Hodnoty poskytovanej finančnej podpory pre neskoršie roky, ktoré už bohužiaľ nie sú uvedené v tomto prehľade, ukazujú prudký pokles po roku 1989.

Fínsko Hodnoty poskytovanej finančnej podpory vo Fínsku sú v porovnaní s ostatnými krajinami na veľmi nízkej úrovni, aj čo sa týka percentuálneho vyjadrenia z HDP, ale aj absolútnej hodnoty. Tieto hodnoty sú v priebehu uvedených rokov viac-menej náhodné, so slabým vrcholom v polovici 70-tych rokov a nárastom počas 80-tych rokov. Podpora bola a je poskytovaná rôznymi spôsobmi, napr. využívaním pôžičiek so zvýhodnenou úrokovou sadzbou, degresívnych odpisov a daňových úľav. Tieto formy podpory boli využívané vo väčšej miere ako priame a nepriame subvencie. Hodnoty finančnej podpory v polovici 70-tych rokov čiastočne odrážajú záujem o kontrolu znečisťovania vôd a v menšom rozsahu aj kontrolu znečisťovania ovzdušia. Nárast hodnôt finančnej podpory v 80-tych rokoch odráža vzrastajúci záujem o kontrolu znečisťovania ovzdušia, ale aj recykláciu odpadov.

Francúzsko Hodnoty poskytovanej finančnej podpory vo Francúzsku boli tak tiež ako vo Fínsku v porovnaní s väčšinou ostatných krajín na relatívne nízkej úrovni. Podobne ako vo Fínsku ostáva ich úroveň takmer stabilná počas celého sledovaného obdobia, až na malý nárast v prvej polovici 70-tych rokov a relatívne ostrý vzostup v rokoch 1985 až 1986. Podpory sú poskytované prostredníctvom subvencií a v poslednom čase k nim pribudol aj spôsob degresívnych odpisov (zatiaľ bližšie neurčené množstvo financií, ale predpokladá sa, že táto forma pomoci predstavuje len malú časť celkovej pomoci). Hlavný záujem v prvej polovici 70-tych rokov bol zameraný na kontrolu znečisťovania vôd (v papierenskom priemysle, v priemysle na spracovávanie celulózy a v priemysle na výrobu liehovín). V posledných rokoch je pozornosť zameraná hlavne na odsiľovanie, recykláciu odpadov a vývoj nových, bezodpadových technológií.

Holandsko Na poskytnutie podpory sa využívajú daňové úľavy a priame subvencie. Hodnoty poskytnutej finančnej podpory boli takmer konštantné v priebehu 70-tych rokov a vzrástli v priebehu 80-tych rokov. Počiatočným zámerom bola ochrana pred znečisťovaním vôd a ovzdušia. Iba v posledných rokoch pribudla kontrola znečisťovania v širšom rozsahu, t. j. odpady, hluk, PCB, ale aj zavádzanie bezodpadových technológií a výskumné a experimentálne projekty.

Japonsko Finančná podpora je poskytovaná rôznymi spôsobmi, napr. pôžičky so zvýhodnenou úrokovou sadzbou, degresívne odpisy, daňové úľavy a redukcie nepriamych daní. Hodnoty finančnej podpory vrcholili v roku 1975 vďaka množstvu výhodných účelových pôžičiek, ktoré boli poskytované na riešenie problému

mov životného prostredia Japonskou bankou pre rozvoj, ale aj Združením pre poskytovanie služieb kontroly znečisťovania životného prostredia.

Nemecko V Nemecku taktiež využívajú rozličné spôsoby poskytovania podpôr, hlavne však pôžičky so zvýhodnenou úrokovou sadzbou a degresívne odpisy. Aj napriek tomu, že Nemecko poskytlo údaje aj pre posledné roky, nebolo možné vyčíslíť hodnoty finančnej podpory po roku 1978. Dovtedy hodnota finančnej podpory vrcholila v roku 1975, hlavne vďaka výdavkom na kontrolu znečisťovania vôd a ovzdušia a v menšej miere vďaka výdavkom na boj s hlukom a tuhým odpadom.

Nórsko Hodnota finančnej podpory dosiahla vrchol v roku 1976 a po tomto roku nasledoval pomalý pokles, pričom sa využívali pôžičky so zvýhodnenou úrokovou sadzbou, degresívne odpisy, úľavy na daniach a priame subvencie. Hodnoty po roku 1982 však môžu byť podhodnotené, pretože boli poskytnuté neúplné informácie potrebné na výpočet hodnôt finančnej pomoci. Od roku 1982 stúpili hodnoty podpory poskytovanej Nórskou priemyselnou bankou prostredníctvom pôžičiek so zvýhodnenou úrokovou sadzbou a pôžičiek garantovaných štátom.

Švédsko Najvyššie hodnoty finančnej podpory boli poskytnuté hlavne začiatkom 70-tych rokov. V polovici 80-tych rokov smerovali subvencie na výrobu energie, ale na všeobecne nižšej úrovni. V posledných rokoch bola finančná podpora, poskytovaná hlavne prostredníctvom priamych finančných subvencií, zameraná hlavne na redukcii emisií SO_2 a NO_x , spaľovanie odpadov a na vývoj a testovanie nových technológií pre výrobu energie.

USA Pre USA bolo možné vypočítať hodnoty finančnej podpory len do roku 1981; údaje poskytnuté za roky 1976 a 1977 boli neúplné. Ale aj v priebehu rokov, pre ktoré sú tieto hodnoty uvedené, je možné, že došlo k ich podhodnoteniu. Hodnota finančnej podpory vrcholila v roku 1975 a potom nasledoval rapidný pokles. Podpora bola poskytovaná hlavne prostredníctvom pôžičiek so zvýhodnenou úrokovou sadzbou, ďalej využívaním degresívnych odpisov a daňových úľav. Hlavné oblasti, ktorým bola poskytnutá finančná podpora, boli kontrola znečisťovania vôd, ovzdušia, dobudovanie kanalizačných systémov a riešenie problémov s tuhým odpadom.

Záver

Je veľmi problematické vyvodiť z týchto údajov jednoznačný záver, a to z viacerých príčin. Prvou z nich je, že boli k dispozícii údaje iba z desiatich krajín. Z týchto desiatich krajín len sedem poskytlo dostatočné údaje aj po roku 1982. V niektorých uvedených prípadoch sú hodnoty podhodnotené, pretože nie vždy boli poskytnuté všetky potrebné údaje na výpočet celkovej sumy finančnej podpory.

Ďalšou príčinou je, že situácia je veľmi zložitá, nebol zistený žiadny jednoznačný trend ani pri vzájomnom porovnávaní jednotlivých krajín, ale ani pre jednotlivé krajiny pri časovom porovnávaní. Heterogénnosť týchto údajov možno vysvetliť faktom, že takéto systémy finančnej podpory trvali len určitú obmedzenú dobu, boli závislé od špecifik jednotlivých krajín a od ich programov pre životné prostredie.

Jedným z hlavných cieľov princípů PPP, ako už bolo spomenuté, je predchádzať vzniku nerovnováhy v rámci medzinárodného trhu a investícií. Výsledky pr-

vých troch hlásení naznačili, že celkový vplyv finančnej podpory bol pravdepodobne veľmi nepatrný, a potvrdili neprítomnosť akýchkoľvek poznateľných vplyvov na medzinárodný trh. Správa o zavedení princípu PPP [Implementation of . . .] taktiež potvrdila, že medzinárodný vplyv schém podpory bol zanedbateľný. Pred nedávnom bol aj v správe pripravenej pre Ministerstvo životného prostredia Veľkej Británie [Pollution Control . . . 1984] uvedený odhad, že vplyvom takejto finančnej podpory by sa výrobné náklady nemali zvýšiť ani o jedno percento, a preto by nemalo dôjsť k narušeniu hospodárskej súťaže. Navyše ponúknutá možnosť konzultácií, umožňujúca členským štátom prediskutovať vplyv finančných podpôr na vznik nerovnováhy trhu, nebola nikdy využitá. Napokon veľa štátov uviedlo vo svojich hláseniach, že u nich nevyužívajú žiadne formy finančnej podpory. Aj napriek tomu, že v dôsledku nedostatku údajov tu uvedené závery sú aplikované len na obmedzenom počte krajín, nie je dôvod domnievať sa, že môže dôjsť ku vzniku akýchkoľvek špecifických alebo naliehavých problémov trhu a investícií. Nie je zatiaľ ani žiadny dôvod predpokladať, že sa tento stav zmení, aj keď sa hodnoty podpôr vyjadrených ako percentuálna časť HDP pri porovnaní jednotlivých krajín menili dosť výrazne (od 0,000 6 % do 0,105 % HDP v roku 1986). Aj makroekonomické modely [The Macro-Economic . . . 1985] v minulosti potvrdili, že vplyv finančných nákladov na kontrolu znečisťovania životného prostredia na bilanciu medzinárodného trhu je veľmi obmedzený. Je preto pravdepodobné, že vplyv finančných podpôr na makroúrovni je malý, resp. zanedbateľný.

Je však potrebné poznamenať, že z troch hlavných dôvodov môžu procedúry spracovávania informácií poskytnúť len čiastočne pravdivý obraz o podmienkach účinkov finančných podpôr na trh:

1. Neexistencia značnejších celkových vplyvov finančných podpôr na trh môže skrývať rozsiahlejšiu nerovnováhu na úrovni sektorov (odvetví). Hlavné špecifické priemyselné odvetvia podporované prostredníctvom finančných podpôr by mohli byť v rámci hospodárskej súťaže v priaznivej pozícii. To však zatiaľ nie je možné vyhodnotiť pre nedostatok údajov z priemyselnej sféry.
2. Podpora špeciálne určená na kontrolu znečisťovania pravdepodobne predstavuje len malú časť pomoci získanej priemyslom v porovnaní s inými formami pomoci, ako sú napríklad programy na podporu zamestnanosti alebo programy zamerané na rozvoj regiónov. Tieto programy môžu byť taktiež využité na kontrolu znečisťovania bez toho, aby bolo možné stanoviť rozsah takejto podpory. V súčasnosti totiž systémy hlásení neobsahujú potrebné údaje na lokálnej a regionálnej úrovni.
3. Potenciálnym zdrojom nerovnováhy by sa mohli stať aj nerovnaké požiadavky jednotlivých krajín na kvalitu životného prostredia (rozdielne regulácie a limity), ale taktiež rozdiely v platných právnych predpisoch týkajúcich sa týchto regulácií.

LITERATÚRA

Financial Assistance systems for pollution prevention and control in OECD countries. OECD Environment Monographs, No 33, JUNE 1990.

Implementation of the Polluter-Pays-Principle: A Review of Member Countries Practices. ENV/ECO/80.16 (2nd revision).

Pollution Control Subsidies for Industry in Europe. ERL, June 1984.

The Macro-Economic Impact of Environmental Expenditure. Paris, OECD 1985.

Financial Assistance Systems for Pollution Prevention and Control in OECD Countries

This contribution covers the used methodology and the main conclusions of OECD study "Financial assistance systems for pollution prevention and control in OECD countries."

INFORMACE PRO ČTENÁŘE

I.

Pro přílohu č. 2 našeho časopisu připravujeme k publikaci soubor materiálů ze semináře se zahraniční účastí o čs. daňové reformě, který se konal v polovině března t. r.

Závažnost a aktuálnost problematiky a kvalita prezentovaných expertních materiálů nás vede ke snaze seznámit Vás prakticky s celým obsahem semináře.

Kompletace a překlad materiálů však vyžadují větší časový prostor, než nám poskytoval výrobní harmonogram čísla 5 (u něhož bývá příloha č. 2 pravidelně zařazena). Z toho důvodu přílohu číslo 2 výjimečně zařadíme až do čísla 6.

Jsmě přesvědčeni, že odborná přínosnost materiálů neobvyklé zařazení přílohy několikanásobně vynahradí, a věříme, že náš postup svým pochopením podpoříte.

II.

Od 1. 1. 1992 přešla distribuce odborného tisku z centrální administrace PNS v Praze na jednotlivé okresní a obvodní závody PNS. Během tohoto převodu mohlo dojít k některým technickým problémům (bylo vybráno předplatné nižší, než odpovídá roku 1992, nebylo vybráno předplatné včas, nebyla doručena některá čísla, nebyli převedeni někteří předplatitelé, kteří měli objednávku bez časového omezení, nebyly vyřízeny některé objednávky ap.).

Doporučujeme proto dosavadním předplatitelům, aby si předplatné pro rok 1992 obnovili u svého okresního nebo obvodního závodu PNS — pokud je již nemají zajištěno. Zájemce o nové předplatné prosíme, aby se obraceli přímo na svůj obvodní (v Praze) nebo okresní závod PNS nebo na obchodní úsek a. s. Economia, Na poříčí 30, 112 86 Praha 1 (který zároveň zabezpečil určitou rezervu prvních čísel letošního ročníku).

V případě nejasností, ev. stížností ohledně předplatného či distribuce našeho časopisu se, prosím, obraťte též na uvedenou adresu obchodního úseku a. s. Economia (ev. telefonicky — 28 223 11, pí Slaninová).